
Impactul globalizării asupra dezvoltării regionale în România

Marius CONSTANTIN (*constantinmarius15@stud.ase.ro*)

Bucharest University of Economic Studies, Romania

Oana COJOCARU-MAEREANU (*oanamaereanu17@yahoo.com*)

Bucharest University of Economic Studies, Romania

Mădălina Elena DEACONU (*madalinadeaconu7@gmail.com*)

Bucharest University of Economic Studies, Romania

Dumitru-Dănuț MERCAN (*danut_mercan@yahoo.com*)

Bucharest University of Economic Studies, Romania

Rezumat

Dezvoltarea regională și globalizarea au implicații majore asupra României, cu precădere asupra economiei și asupra societății. Pe de o parte, obiectivul principal al dezvoltării regionale este acela de a reduce disparitățile dintre regiuni sau cel puțin ameliorarea acestora, iar pe de altă parte, globalizarea presupune frontiere deschise, schimbări în continuu și libertate de circulație a mărfurilor, serviciilor, capitalului și oamenilor, în condiții de competitivitate accentuată. Obiectivul principal avut în vedere în această cercetare a fost acela de a cuantifica impactul globalizării asupra dezvoltării regionale în cazul României, din perspectiva mai multor indicatori ce sunt specifici ambelor domenii. Acest studiu a scos în evidență atât efectele pozitive ale globalizării asupra dezvoltării regionale, cât și efectele negative.

Cuvinte cheie: dezvoltare regională, globalizare, România

Clasificarea JEL: R10, F60, Y10

THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON THE REGIONAL DEVELOPMENT IN ROMANIA

Abstract

Regional development and globalization have major implications for Romania, especially on the economy and society. On the one hand, the main objective of regional development is to reduce the disparities between regions or at least to reduce them, and on the other hand, globalization implies “open borders”, continuous change and freedom of movement of goods, services, capital and people, under conditions of increased competitiveness. The main objective of this research was to quantify the impact of globalization on the

regional development in Romania, from the perspective of several indicators that are specific to these topics. This study highlights the positive effects of globalization on the regional development in Romania, as well as highlighting the negative effects.

Key words: *regional development, globalization, Romania*

JEL Classification: *R10, F60, Y10*

1. INTRODUCERE

Țările din întreaga lume se confruntă cu probleme în dezvoltarea socio-economică echilibrată a teritoriului, indiferent de gradul acestora de dezvoltare. Disparitățile, inegalitățile, dezechilibrul dintre nivelurile de dezvoltare ale regiunilor unei țări apar și sunt întreținute din cauza acțiunii unor factori precum: schimbarea condițiilor socio-economice prin dezvoltarea accentuată a unor noi ramuri ale economiei sau intrarea celor vechi în declin; existența unor regiuni slab populate sau în care producția provine din sectoarele primare; concentrarea creșterii economice doar în anumite regiuni; migrația populației către zonele puternic dezvoltate (Istudor, 2006). Regiunile reprezintă o dimensiune esențială a procesului de dezvoltare echitabilă și armonioasă, nu doar în țările mai avansate, ci și în părțile mai puțin dezvoltate ale lumii (Scott & Storper, 2010).

Obiectivul principal al strategiilor și politicilor de dezvoltare regională este scăderea disparităților între regiuni sau cel puțin ameliorarea acestora prin diverse măsuri, precum aceea de a atrage investiții în zonele mai puțin dezvoltate. Atragerea de investiții reprezintă unul dintre principalii factori pentru dezvoltarea socio-economică în regiune și poate asigura creșterea competitivității regionale (Renktova & Panevski, 2017).

Globalizarea reprezintă un fenomen al lumii contemporane ce se caracterizează prin frontiere deschise, schimbări în continuu și libertate de circulație a mărfurilor, serviciilor, capitalului și oamenilor. Fiecare țară tinde să ofere o dezvoltare economică mai mare în economia internă și un nivel de viață mai ridicat pentru cetățenii săi (Jindrichovska, 2011). Cu toate acestea, globalizarea a fost acuzată că este sursa multor probleme (Molle, 2002). De exemplu, unele grupări multinaționale sunt acuzate de abuzuri de forță de muncă ieftină pe care o accesează pentru a produce bunuri ce sunt vândute scump (în raport cu costurile de producție și cu forța de muncă) pentru consumatorii occidentali (Harumova, 2016).

În situația economică globală actuală, caracterizată de procese din ce în ce mai mari de globalizare și nevoia crescândă de promovare a principiilor durabilității în dezvoltarea economică, există opinii conform cărora factorii cheie

în asigurarea pe termen lung termen economic creștere: inovație și capacitatea de a genera noi cunoștințe, antreprenoriat și promovarea tehnologiilor de vârf la frontiera tehnologică globală, capabile să genereze fenomene de „distrugere creativă”. Mai mult sau mai puțin paradoxal, multe studii arată că regiunile au un rol decisiv și devin mai importante în promovarea creșterii economice bazate pe inovație și antreprenoriat, prin interacțiunea și legăturile strânse care pot apărea între diferite părți interesate. Economii regionale din România au cunoscut procese profunde de restructurare economică și încă se confruntă cu problema identificării de noi căi și modele de dezvoltare economică eficiente, vizând reducerea decalajului ce le separă de regiunile dezvoltate ale Uniunii Europene (Talmaciu, 2012).

Globalizarea a distrus barierele economice, sociale, tehnologice, astfel încât mișcarea de oameni, bunuri și informații a devenit mai ușoară și mai rapidă decât ne-am fi putut imagina la începutul anilor 1990 (Dan, 2011). În acest context, națiunile și regiunile se află într-o concurență constantă pentru atragerea investițiilor străine directe, celor mai importanți producători, forței de muncă specializate, celor mai buni cercetători etc. România, fostă țară comunistă, are o poziție specială din cauza perioadei de tranziție de la sistemul socialist la sistemul vestic, bazat pe economia de piață, libera inițiativă, tranferul de cunoaștere.

Structura economică pe sectoare de activitate joacă un rol foarte important în dinamica decalajelor de dezvoltare la nivel național, deoarece influențează nivelul veniturilor și distribuția populației în regiunile țării (Jordan & Chilian, 2014). În perspectiva accentuării fenomenului de globalizare, a recuperării dificile în urma crizelor economice și a disparităților persistente între regiuni, obiectivele politicii de coeziune din statele membre UE în viitoarea perioadă de programare, prevăd utilizarea eficientă a resurselor umane, naturale și de capital pentru a crește nivelul de trai al tuturor cetățenilor și pentru a diminua dezechilibrele de dezvoltare. De asemenea, accentul este pus pe asigurarea dezvoltării durabile și sustenabile a regiunilor.

Unele economii regionale nu au reușit să beneficieze de procesul globalizării și s-au mutat pe căi de creștere greșite. Cu toate acestea, globalizarea poate să nu fie singura responsabilă pentru diferența de dezvoltare dintre țări la nivel mondial, având în vedere complexitatea problemelor atunci când vine vorba de determinanții pe termen lung ai creșterii economice (Workie, 2006).

Principalul obiectiv al acestei cercetări este acela de a cuantifica impactul globalizării asupra dezvoltării regionale în cazul României, din perspectiva mai multor indicatori ce sunt specifici ambelor domenii. Pentru a putea efectua această radiografie a unui fenomen atât de complex cum este globalizarea, obiectivul general al cercetării a fost împărțit în opt obiective

specifice, pentru care au fost formulate ipoteze. O parte din întrebările cercetării sunt următoarele: În condițiile în care produsul intern brut pe cap de locuitor crește, atunci va mai crește numărul imigranților definitiv în România? Din ce țări provin imigranții și de ce aleg România? Care este ponderea capitalului strain în totalul investițiilor efectuate în România? Care este corelația dintre dinamica investițiilor nete și dinamica productivității medii a muncii?

Toate obiectivele specifice, ipotezele, indicatorii analizați și metodele de cercetare au fost centralizate în tabelul nr. 1.

Relația dintre obiectivele specifice cercetării și ipotezele acestora, în concordanță cu metodele de cercetare și indicatorii specifici relației obiectiv specific – ipoteză specifică

Tabelul nr. 1

Obiectiv specific	Ipoteza specifică
O1 – Determinarea evoluției și a impactului migrației și imigrației asupra dezvoltării regiunilor din România în perioada 1990-2018	H1 – Dacă produsul intern brut nominal crește de la o perioadă la cealaltă constant, atunci va crește numărul imigranților definitiv în România
O2 – Determinarea existenței unei posibile corelații între produsul intern brut pe cap de locuitor și diferența dintre imigranți și emigranți definitiv în perioada 1992-2018	H2 – Există o corelație semnificativă între produsul intern brut nominal și diferența dintre numărul imigranților definitiv și numărul emigranților definitiv în perioada 1992-2018
O3 – Determinarea relațiilor dintre valorile produsul intern brut nominal, numărul imigranților definitiv și numărul emigranților definitiv, din perspectiva României. Identificarea posibilelor motive ce stau la baza migrației din România și imigrației către România	H3 – Majoritatea imigranților definitiv în România provin din țări vecine, mai slab dezvoltate decât România. Majoritatea emigranților definitiv din țara amintită anterior aleg țări în care disparitățile teritoriale sunt mai mici decât în cazul România și nivelul de trai al populației este mai mare
O4 – Determinarea relațiilor dintre rezultatele aplicării politicilor de dezvoltare regională la nivelul blocului comunitar și distribuția imigranților în statele membre ale Uniunii Europene	H4 – Există o corelație între distribuția emigranților în blocul comunitar și indicatorii ce exprimă rezultatul aplicării politicilor de dezvoltare regională
O5 – Efectuarea unei analize asupra evoluției politicilor de dezvoltare naționale în paralel cu rezultatele implementării acestora prin raportarea României la Uniunea Europeană și la alte state relevante pentru studiu	H5 – Acordarea unei importanțe sporite cercetării-dezvoltării-inovării prin acordarea unui procent decent din produsul intern brut al unei țări acestui domeniu determină rezultate pozitive asupra indicatori de rezultat al politicilor de dezvoltare

Obiectiv specific	Ipoteza specifică
O6 – Determinarea impactului și evoluției investițiilor nete asupra productivității medii a muncii în cazul României	H6 – Există o corelație stabilă între dinamica investițiilor nete în România și dinamica productivității medii a muncii
O7 – Determinarea ponderii capitalului străin în totalul investițiilor efectuate în România în perioada 2000 - 2017	H7 – Ponderea capitalului străin în totalul investițiilor efectuate în România este aproape egală din punct de vedere procentual cu ponderea surselor proprii în totalul surselor de finanțare în perioada 2000 - 2017
O8 – Determinarea evoluțiilor și relațiilor dintre numărul sosirilor turiștilor străini în regiunile de dezvoltare ale României și câștigurile salariale medii brute al populației (pe regiuni de dezvoltare)	H8 – În regiunile dezvoltate ale României (unde salariul mediu este peste media României) și regiunile cu specific turistic se înregistrează un număr mai mare al sosirilor turiștilor decât în zonele slab dezvoltate

Sursa: conceptualizare proprie

Așadar, îndeplinirea tuturor celor 8 obiective specifice și acceptarea sau respingerea ipotezelor specifice formulate contribuie la îndeplinirea obiectivului general al acestei cercetări, acela de a determina impactul globalizării asupra dezvoltării regionale în cazul României.

2. METODOLOGIA CERCETĂRII

Datele statistice sunt necesare pentru că fac posibilă desfășurarea procesului de cercetare statistică, pentru a cuantifica rezultatele proceselor economico-sociale, pentru a formula metode alternative de acțiune într-un proces de luare a deciziilor etc. În acest context, datele sunt informații necesare pentru a asigura rigoare științifică deciziilor și rezultatelor cercetării. Procesul de cercetare statistică desfășurat a presupus parcurgerea următoarelor etape, succesive și distincte: culegerea și înregistrarea datelor statistice; prelucrarea datelor culese cu ajutorul produselor software de specialitate; analiza și interpretarea rezultatelor obținute. Cea din urmă a presupus validarea sau respingerea ipotezelor specifice formulate și a stat la baza formulării de concluzii pertinente pentru fiecare serie de indicatori specifici analizați în cadrul cercetării statistice.

Datele preluate și utilizate în acest studiu au fost următoarele:

- Emigranți definitivi după țara de destinație (Sursa: Institutul Național de Statistică România, codul indicatorului: POP309D)

-
- Imigranți definitivi după țara de proveniență (Sursa: Institutul Național de Statistică România, codul indicatorului: POP310D)
 - Imigranți definitivi (Sursa: Institutul Național de Statistică România, codul indicatorului: POP310A)
 - Investiții nete (Sursa: Institutul Național de Statistică România, codul indicatorului: INV101C și INV101E)
 - Investiții nete realizate pe surse finanțare (Sursa: Institutul Național de Statistică România, codul indicatorului: INV101F)
 - Sosiri ale turiștilor străini în structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, pe regiuni de dezvoltare (Sursa: Institutul Național de Statistică România, codul indicatorului: TUR104B)
 - Productivitatea muncii, pe persoană ocupată (Sursa: Institutul Național de Statistică România, codul indicatorului: CON110A)
 - Câștigul salarial nominal mediu brut lunar pe regiuni de dezvoltare (Sursa: Institutul Național de Statistică România, codul indicatorului: FOM107E)
 - Produsul intern brut nominal, exprimat în USD (Sursa: Banca Mondială, codul indicatorului: NY.GDP.PCAP.CD)
 - Numărul imigranților în statele membre ale Uniunii Europene (Sursa: Eurostat, codul indicatorului: TPS00176)
 - Procentul din produsul intern brut alocat cercetării-dezvoltării-inovării (Sursa: Eurostat, codul indicatorului: T2020_20)
 - Procentul populației drastic defavorizate material din total populație (Sursa: Eurostat, codul indicatorului: TESPM030)

Conform Institutului Național de Statistică, emigranții definitivi sunt persoanele de cetățenie română care emigrează în străinătate. Emigrația reprezintă acțiunea prin care o persoană renunță la domiciliul din România și își stabilește domiciliul pe teritoriul altui stat. Imigrația este acțiunea prin care o persoană renunță la domiciliul de pe teritoriul altui stat și își stabilește domiciliul în România. Imigranții definitivi sunt persoanele de cetățenie română care imigrează în România. Investițiile nete reprezintă cheltuielile efectuate pentru lucrări de construcții, de instalații și de montaj, pentru achiziționarea de utilaje, mijloace de transport, alte cheltuieli destinate creării de noi mijloace fixe, pentru dezvoltarea, modernizarea, reconstrucția celor existente, precum și valoarea serviciilor legate de transferul de proprietate al mijloacelor fixe existente și al terenurilor. Sosirile turiștilor străini în structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică reprezintă numărul străinilor care călătoresc în afara localităților în care își au domiciliul stabil, pentru o perioadă mai mică de 12 luni și stau cel puțin o noapte într-o unitate de cazare turistică în zone vizitate din România, motivul principal al călătoriei fiind altul decât

acela de a desfășura o activitate remunerată în locurile vizitate. Productivitatea muncii per persoană ocupată a fost calculată ca raport între valoarea adăugată brută și numărul de persoane ocupate. Câștigul salarial nominal brut cuprinde salariile, respectiv drepturile în bani și în natură cuvenite salariaților pentru munca efectiv prestată (inclusiv pentru timpul lucrat suplimentar), potrivit formei de salarizare aplicată, sporurile și indemnizațiile acordate ca procent din salariu sau în sume fixe, alte adaosuri la salarii (potrivit legii), sumele plătite pentru timpul nelucrat (indemnizațiile pentru concediile de odihnă și studii, zile de sărbătoare și alte zile libere, sumele plătite din fondul de salarii pentru concediile medicale), premiile, primele de vacanță și alte sume plătite din fondul de salarii, conform actelor normative sau contractelor colective de muncă, sumele plătite din profitul net și alte fonduri (inclusiv contravaloarea biletelor de valoare).

Produsul intern brut nominal, exprimat în USD – conform World Bank, reprezintă suma valorii adăugate brute de către toți producătorii rezidenți din economie, plus impozitele pe produse, minus orice subvenții ce nu sunt incluse în valoarea produselor. Se calculează fără a face deduceri pentru deprecierea activelor și se raportează la populație.

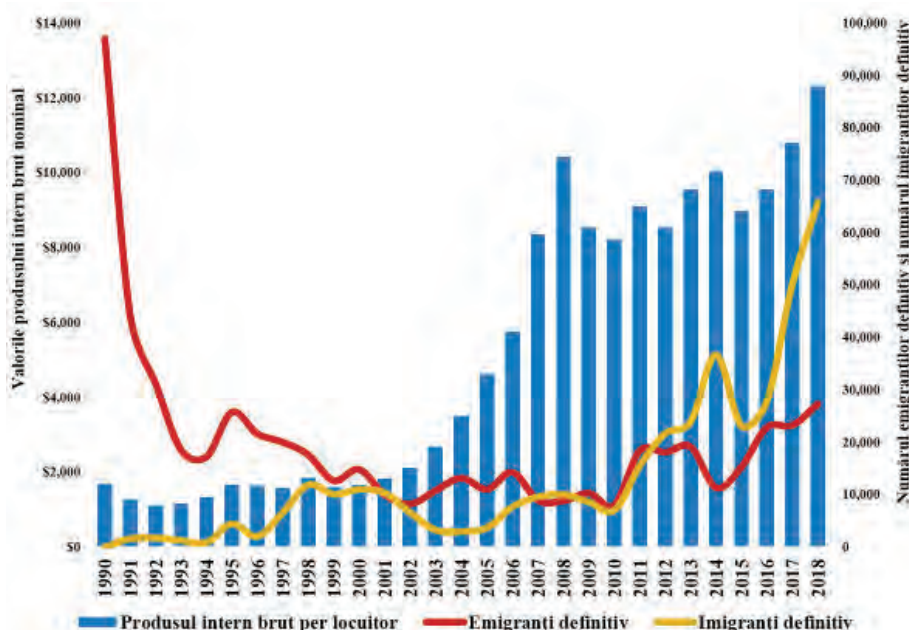
Conform Eurostat, populația drastic defavorizată material este populația caracterizată de condițiile de viață constrânse de lipsa de resurse și care se confruntă cu cel puțin patru dintre cele nouă probleme: nu își pot permite să plătească facturi de chirie sau de utilități, nu își permit material să mențină o temperatură corespunzătoare în casa, nu pot face cheltuielilor neașteptate, mănâncă carne, peste sau echivalentul proteic în fiecare a doua zi, nu își permit o vacanță de o săptămână departe de casă, nu își permit o mașină, mașină de spălat, nu își permit un televizor color sau își permit un telefon.

3. REZULTATELE CERCETĂRII

În vederea îndeplinirii primului obiectiv al cercetării și validării/ respingerii primei ipoteze specifice, a fost elaborat figura nr. 1, în care se urmărește, în cazul României (perioada 1990-2018), evoluția următorilor indicatori socio-economici: produsul intern brut nominal (indicator specific dezvoltării regionale), numărul imigranților și emigranților definitiv (indicatori specifici globalizării).

Evoluția produsului intern brut per locuitor, a numărului emigranților și imigranți defitiv, în cazul României, în perioada 1990-2018

Figura nr. 1

Sursa: conceptualizare proprie, pe baza datelor preluate de la Institutul Național de Statistică și Banca Mondială

Se remarcă un apogeu al emigranților definitiv din România atins în anul 1990: 96.929 emigranți definitiv. De asemenea, în perioada 1990-1999 se remarcă cele mai mari valori ale emigranților definitiv, fapt ce poate să fie justificat din mai multe privințe: înlăturarea regimului comunist la finalul anului 1989, în concordanță cu nevoia accentuată a oamenilor de a se muta în alte țări (pentru a putea să fie aproape de familie sau pentru un nevoi de trai mai bun). De asemenea, în figura nr. 1, se remarcă faptul că, în perioada 1999-2018, dinamica emigranților definitiv de la un an la celălalt este 9,89% în medie, în condițiile în care, din punct de vedere absolut, se remarcă valori mari în 2017 (23.156) și 2018 (27.229) – ceea ce seamănă cu situația anilor 1992-1996 (atunci când se identifică, în medie 22.789 de emigranți definitiv).

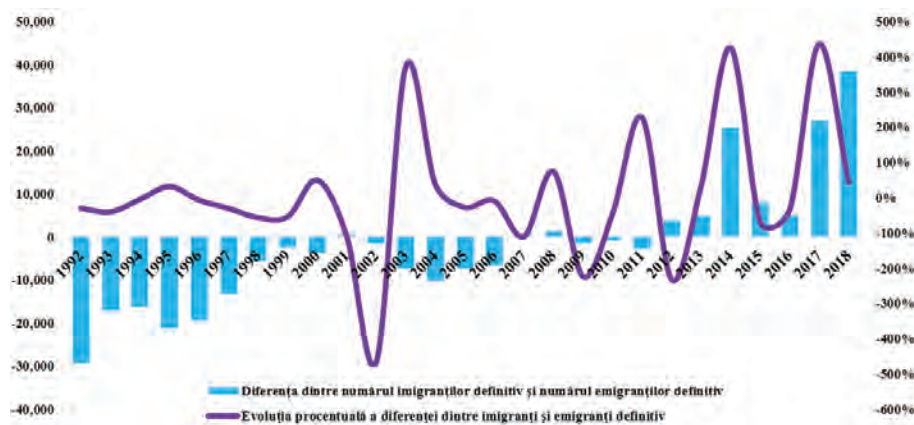
Referitor la evoluția produsul intern brut pe cap de locuitor și cea a numărului imigranților definitiv în România, se remarcă faptul că a existat un val al imigranților în perioada 1997-2002 (56.541) și se mai remarcă o altă tendință de creștere începând cu anul 2011 (15.538) și atingând punctul

maxim în anul 2018, atunci când au imigrat definitiv 65.678 de persoane. Totodată, această creștere a numărului de imigranți definitiv din ultima perioadă menționată poate să fie justificată de creșterea constată din 2016 până în 2018 de nivelul produsului intern brut pe cap de locuitor (se remarcă o creștere constată a dinamicii acestui indicator: 6,57% - 2016 față de 2015; 12,81% - 2017 față de 2016 și 13,97% - 2018 raportat la 2017).

Având în vedere analiza datelor statistice, prima ipoteză specifică a cercetării a fost validată: dacă produsul intern brut nominal crește de la o perioadă la cealaltă constant, atunci va crește și numărul imigranților în România. Cu toate acestea, numărul emigranților definitiv nu va crește în aceeași măsură precum cel al imigranților.

Diferența dintre numărul imigranților și numărul emigranților definitiv în cazul României și dinamica acestui indicator (exprimată procentual)

Figura nr. 2

Sursa: conceptualizare proprie, date preluate de la Institutul Național de Statistică

În perioada 1992-2000, în cazul României, au fost înregistrați mai mulți emigranți decât imigranți, ceea ce a determinat ca diferența dintre emigranți și imigranți definitiv, să fie, în medie -14.306 persoane în perioada menționată anterior. În anul 2001 au fost înregistrați 429 de imigranți mai mulți decât emigranți definitiv. Perioada 2002-2006 este, de asemenea, o perioadă în care diferența imigranți-emigranți definitiv în cazul României înregistrează valori negative: -6,558 de persoane în medie (cu o dinamică medie de -19,55%). Totodată, se remarcă faptul că începând cu anul 2012 există o tendință de creștere a diferenței imigranți-emigranți definitiv, în măsura în care media

acestui indicator este 16.046 în perioada 2012-2018 (media dinamicii: 85,04%). A fost înregistrată valoarea maximă (38.449 persoane) a diferenței imigranți-emigranți definitiv în anul 2018, cu o dinamică de 42,18% față de anul 2017 (27.043 persoane).

Referitor la existența corelației dintre produsul intern brut nominal și diferența dintre numărul imigranților definitiv și numărul emigranților definitiv în perioada 1992-2018, în cazul României, se constată că aceasta este în proporție de 78,32%, un procent semnificativ ce justifică corelația puternică între cei doi indicatori menționați anterior, astfel încât cea de a doua ipoteză specifică a cercetării este validată.

România a înregistrat în perioada 1994-2018 un număr de 231.413 imigranți din Moldova, în condițiile în care anul 2018 a fost marcat de cel mai mare număr de imigranți din țara menționată anterior: 36.810 imigranți. În lista primelor zece țări în ceea ce privește originea imigranților, se regăsesc următoarele: Moldova, Ucraina, Italia, Germania, Statele Unite ale Americii, Franța, Ungaria, Canada, Austria și Israel (total imigranți definitiv: 307.656).

De ce există atât de mulți imigranți din Moldova? Cea din urmă înregistrează o valoare de \$3.189,36 a produsul intern brut nominal în anul 2018, de aproape patru ori mai puțin decât România, ceea ce poate determina, într-o anumită măsură, ca o parte imigranților să aleagă România (care este mai bine dezvoltată decât Moldova, din perspectiva acestui indicator de efect al implementării politicilor de dezvoltare regională). De asemenea, România este stat vecin, ceea ce poate să reprezinte, de asemenea, o explicație în decizia imigranților de a alege România.

România a înregistrat în perioada 1994-2018 un număr de 185.595 emigranți în Germania, în condițiile în care anul 2018 a fost marcat de cel mai mare număr de emigranți către altă destinație: Spania (6.910 emigranți definitiv). În lista primelor zece țări în ceea ce privește destinația emigranților, se regăsesc următoarele țări: Germania, Statele Unite ale Americii, Italia, Canada, Ungaria, Spania, Austria, Franța (total emigranți definitiv: 516.678).

De ce există atât de mulți emigranți definitiv în Germania? Cea din urmă înregistrează o valoare de \$48.195,58 a produsul intern brut nominal în anul 2018, de aproape patru ori mai mult decât România, ceea ce poate determina, într-o anumită măsură, ca o parte emigranților să aleagă Germania (care este mai bine dezvoltată decât România, din perspectiva acestui indicator de efect al implementării politicilor de dezvoltare regională). Referitor la dinamica produsului intern brut nominal (2018 raportat la 1990), se remarcă progresele mari ale României (632%).

Numărul emigranților și imigranților definitiv în România în perioada 1990-2018, corelare cu produsul intern brut nominal

Tabelul nr. 2

Țara de proveniență		Total imigranți definitiv (1994-2018)	Imigranți definitiv (1994)	Imigranți definitiv (2018)	PIB nominal (1990)	PIB nominal (2018)	Dinamică PIB nominal 2018 vs 1990
1	MOLDOVA	231.413	62	36.810	\$476,99	\$3.189,36	569%
2	UCRAINA	22.015	60	204	\$1.569,74	\$3.095,17	97%
3	ITALIA	13.573	19	1.073	\$20.757,09	\$34.318,35	65%
4	GERMANA	10.326	229	815	\$22.219,57	\$48.195,58	117%
5	SUA	8.681	80	580	\$23.888,60	\$62.641,01	162%
6	FRANȚA	5.257	79	256	\$21.793,84	\$41.463,64	90%
7	UNGARIA	5.008	60	204	\$3.349,77	\$15.938,84	376%
8	CANADA	4.544	12	320	\$21.448,36	\$46.210,55	115%
9	AUSTRIA	3.631	121	171	\$21.680,99	\$51.512,91	138%
10	ISRAEL	3.208	31	140	\$12.644,93	\$41.614,00	229%
ROMÂNIA					\$1.680,71	\$12.301,19	632%

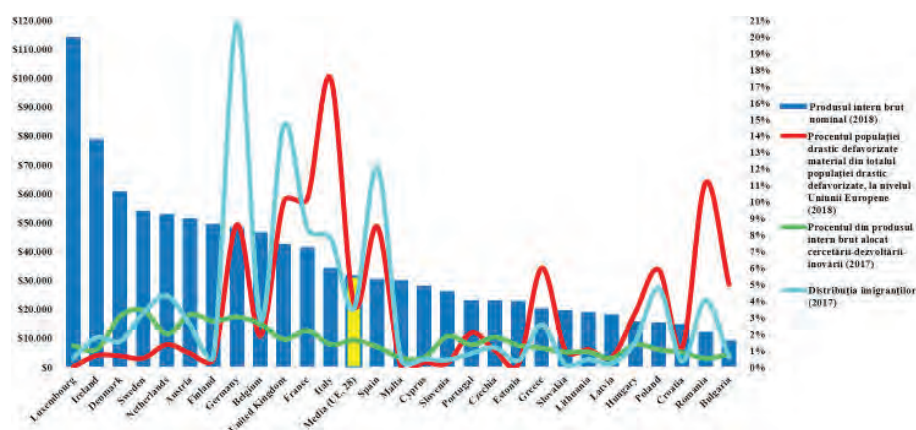
Țara de destinație		Emigranți definitiv (1990-2018)	Emigranți definitiv (1990)	Emigranți definitiv (2018)	PIB nominal (1990)	PIB nominal (2018)	Dinamică PIB nominal 2018 vs 1990
1	GERMANIA	185.595	66.121	3.961	\$22.219	\$48.195	117%
2	SUA	56.656	4.924	1.243	\$23.888	\$62.641	162%
3	ITALIA	55.877	1.130	4.553	\$20.757	\$34.318	65%
4	CANADA	45.435	1.894	1.126	\$21.448	\$46.210	115%
5	UNGARIA	43.576	10.635	304	\$3.349	\$15.938	376%
6	SPANIA	40.662	lipsă date	6.910	\$13.767	\$30.523	122%
7	AUSTRIA	33.370	3.459	1.746	\$21.680	\$51.512	138%
8	FRANȚA	23.296	1.626	1.075	\$21.793	\$41.463	90%
9	ISRAEL	14.588	1.227	61	\$12.644	\$41.614	229%
10	SUEDIA	5.134	996	173	\$30.196	\$54.111	79%
ROMÂNIA					\$1.680	\$12.301	632%

Sursa: conceptualizare proprie, pe baza datelor preluate de la Institutul Național de Statistică și de la Banca Mondială

Pentru a putea determina relațiile dintre rezultatele aplicării politicilor de dezvoltare regională la nivelul blocului comunitar și distribuția imigranților în statele membre ale Uniunii Europene, s-a elaborat figura nr. 3, la nivelul celor 28 de țări membre ale Uniunii Europene, ce surprinde valorile indicatorilor: produsul intern brut nominal (2018); procentul populației drastic defavorizate material din totalul populației drastic defavorizate, la nivelul Uniunii Europene (2018); procentul din produsul intern brut alocat cercetării-dezvoltării-inovării (2017) și distribuția imigranților (2017), în condițiile în care nu există date aferente anului 2018 pentru ultimii doi indicatori menționați (data ultimei accesări: 15 decembrie 2019).

Distribuția imigranților în cele 28 de state membre UE, abordată din perspectiva indicatorilor ce exprimă rezultatul politicilor de dezvoltare regională

Figura nr. 3

Sursa: conceptualizare proprie

Cea de a patra ipoteză specifică a cercetării vizează existența unei corelații între distribuția imigranților în blocul comunitar și indicatorii din sfera dezvoltării regionale din figura nr. 6. În acest sens, au fost determinat faptul că există o corelație de 11,45% între distribuția imigranților în cele 28 de țări și produsul intern brut nominal (corelație slabă), o corelație puternică între distribuția imigranților și procentul populației drastic defavorizate material din totalul populației drastic defavorizate la nivelul Uniunii Europene (68,01%). În final, a fost determinată corelația slabă de 30,98% între distribuția imigranților și procentul din produsul intern brut alocat cercetării-dezvoltării-inovării. În urma acestor rezultate statistice, se pot

formula următoarele mențiuni: în cazul primei relații studiate – corelația mică (11,45) este cauzată de procentul imigranților înregistrat în țări ce se remarcă prin produsul intern brut nominal mare (raportat la media Uniunii Europene), precum Luxemburg (0,55%), Irlanda (1,79%), Danemarca (1,56%), Finlanda (0,72%) și distribuția medie de imigranți în țări precum Spania (12,10%), Polonia (4,76%) și România (4,04%), în condițiile în care aceste țări se află sub media Uniunii în ceea ce privește produsul intern brut nominal. Cea de a patra ipoteză a cercetării este validată doar de corelația de 68,01% dintre distribuția imigranților și procentul populației drastic defavorizate material din totalul populației drastic defavorizate la nivelul Uniunii Europene. În acest sens, se poate concluziona că țările din Uniunea Europeană în care distribuția imigranților este mare (Germania – 20,86%, UK – 14,65% și Spania – 12,10%) și procentul populației drastic defavorizate material din totalul populației drastic defavorizate la nivelul Uniunii este mare. Corelația slabă (30,98%) dintre distribuția imigranților și procentul din produsul intern brut alocat cercetării-dezvoltării-inovării nu validează ipoteza formulată și este explicată de distribuția mică de imigranți (Danemarca: 1,56%; Suedia: 3,29%; Austria: 2,54% și Finlanda: 0,72%) în țări care alocă valori mari din produsul intern brut către zona de cercetare-dezvoltare-inovare (Danemarca: 3,05%; Suedia: 3,40%; Austria: 3,16% și Finlanda: 2,76%) și distribuția mare de imigranți (UK: 14,65%; Spania: 12,10%; Polonia: 4,76% și România: 4,04%) în țări care alocă valori mici din produsul intern brut către zona de cercetare-dezvoltare-inovare (UK: 1,66%; Spania: 1,20%; Polonia: 1,03% și România: 0,50%).

Obiectivul specific nr. 5 vizează efectuarea unei analize asupra evoluției politicilor de dezvoltare naționale în paralel cu rezultatele implementării acestora prin raportarea României la Uniunea Europeană și la alte state relevante pentru studiu. Vor fi abordați următorii indicatori: produsul intern brut nominal (indicator de rezultat al politicilor de dezvoltare regionale implementate), procentul din produsul intern brut alocat cercetării-dezvoltării-inovării (indicator ce are impact asupra politicilor de dezvoltare națională) și schimbările în dinamică a indicatorilor menționați anterior.

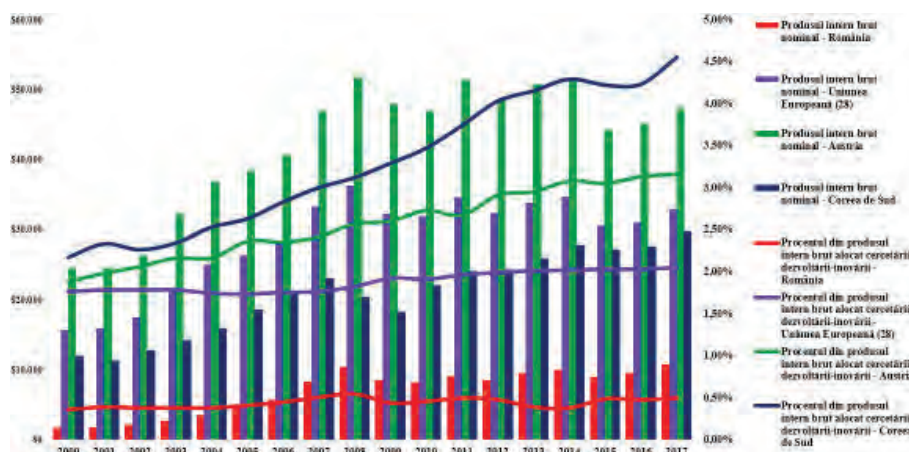
În figura nr. 4 au fost incluse următoarele țări, din următoarele motive: România (deoarece are cel mai mic procent din produsul intern brut alocat cercetării-dezvoltării-inovării din Uniunea Europeană), Austria (motivul pentru care a fost selectată această țară este opusul motivului pentru care a fost aleasă România), media Uniunii Europene (ca punct de reper) și Coreea de Sud (deoarece are cel mai mare procent din produsul intern brut alocat cercetării-dezvoltării-inovării din baza de date Eurostat disponibilă).

Conform ipotezi formulate, acordarea unei importanțe sporite

cercetării-dezvoltării-inovării prin acordarea unui procent decent din produsul intern brut al unei țări acestui domeniu determină rezultate pozitive asupra indicatori de rezultat al politicilor de dezvoltare. Această ipoteză este validată, deoarece există o corelație puternică între produsul intern brut nominal (indicator de rezultat al politicilor de dezvoltare regionale implementate) și procentul din produsul intern brut alocat cercetării-dezvoltării-inovării (indicator ce are impact asupra politicilor de dezvoltare națională) la nivelul mediei UE (corelație de 61,29%), României (71,75%), Austriei (81,82%) și Coreei de Sud (95,07%) – în condițiile în care perioada de analiză este 2000-2017. Așadar, creșterea procentului din produsul intern brut alocat cercetării-dezvoltării-inovării poate să determine produsul intern brut nominal.

Evoluția produsul intern brut nominal în relație cu procentul din produsul intern brut alocat cercetării-dezvoltării-inovării

Figura nr. 4

Sursa: conceptualizare proprie

Referitor la dinamica indicatorilor analizați anterior, România a avut cea mai mare scădere în dinamica indicatorului procentul din produsul intern brut alocat cercetării-dezvoltării-inovării în anul 2009 (scădere de 20 de puncte procentuale), în condițiile în care în același an a scăzut și produsul intern brut nominal (cu 18 puncte procentuale în cazul României și 11 în cazul mediei Uniunii Europene, pe fondul crizei economice). Tot în cazul României a fost înregistrată cea mai mare creștere în dinamica procentului din produsul intern brut alocat cercetării-dezvoltării-inovării, în anul 2015, atunci când creșterea a fost de aproape 29 de puncte procentuale – dar chiar și în acest context,

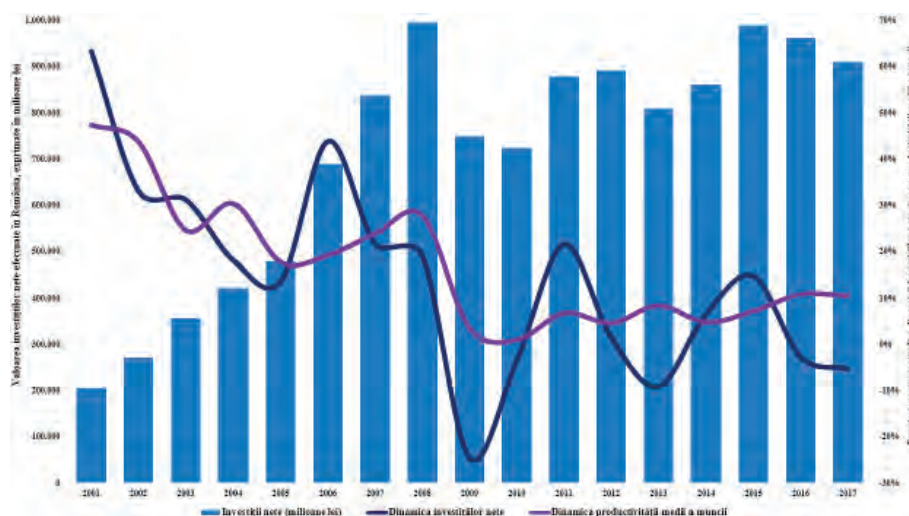
valoarea indicatorului este cu mult sub media Uniunii Europene (0,5% din produsul intern brut alocat cercetării-dezvoltării-inovării în România, față de 2,06% - media Uniunii Europene, de patru ori mai mare față de valoarea înregistrată de România).

În perioada 2000-2017, media procentului din produsul intern brut alocat cercetării-dezvoltării-inovării la nivelul Uniunii Europene a fost de 1,89% (de 1,74 de ori mai mică decât cea a Coreei de Sud).

Impactul globalizării asupra dezvoltării regionale vizează și investițiile (cu precădere cele străine) efectuate în toate regiunile de dezvoltare ale României. În acest sens, al șaselea obiectiv specific al cercetării presupune determinarea impactului și evoluției investițiilor nete asupra productivității medii a muncii în cazul României, în condițiile în care ipoteza formulată aferentă acestui obiectiv este aceea că există o corelație stabilă între dinamica investițiilor nete în România și dinamica productivității medii a muncii.

**Nivelul investițiilor nete efectuate în România în perioada 2001-2017.
Dinamica productivității medii a muncii și dinamica investițiilor nete
(exprimate în milioane lei) în România**

Figura nr. 5

Sursa: conceptualizare proprie, date preluate de la Institut Național de Statistică

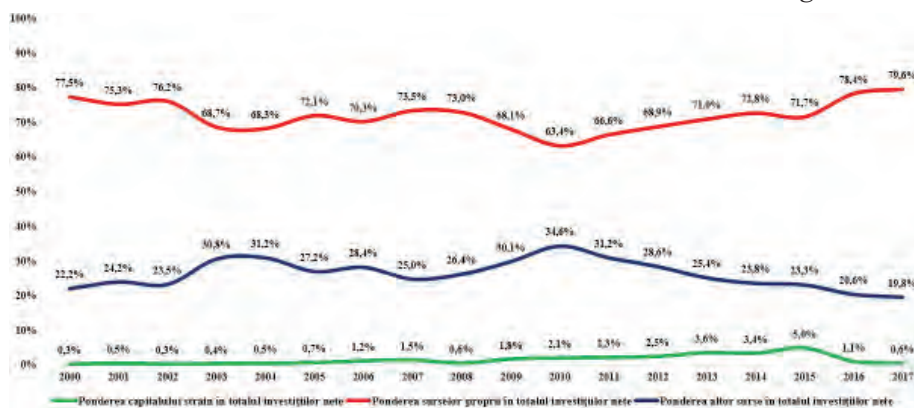
În concordanță cu datele preluate și prelucrate din baza de date oficială pusă la dispoziție pe pagina web a Institutului Național de Statistică,

se validează ipoteză menționată anterior, deoarece există o corelație puternică (78,28%) între dinamica investițiilor nete efectuate în România în perioada 2001-2017 și dinamica productivității medii a muncii. Anul 2001 a marcat anul în care au fost înregistrate cele mai bune valori ale dinamicii în cazul celor doi indicatori: 63,37% în cazul investițiilor nete efectuate în România și 47,40% în cazul productivității medii a muncii. Pe fondul resimțirii efectelor crizei economice, anul 2009 marchează cea mai slabă valoare în dinamică investițiilor nete efectuate în România, deoarece există o scădere de 24,7 puncte procentuale. Anul 2010 marchează o dinamică a productivității medii a muncii de doar 0,93 puncte procentuale, cea mai mică valoare înregistrată de acest indicator în perioadă 2001-2017.

Se remarcă o stagnare a volumului investițiilor nete efectuate în România în perioada 2011-2017, deoarece media este de 900.020 milioane de lei (deviația standard: 56.334 milioane lei), în condițiile în care media dinamicii acestui indicator este 3,85%. Această valoare mică raportată la perioada 2001-2008, atunci când media dinamicii aceluiași indicator a fost de 30,47%, de aproape 10 ori mai mare. Acest fapt este justificat de deschiderea pe care România a avut-o atunci când regimul comunist a fost înlăturat (anul 1989) și s-a instalat un nou regim democratic, ce a permis ca globalizarea să se accentueze și să permită efectuarea de investiții în România, unul dintre vectorii dezvoltării regionale.

Evoluția ponderii capitalului străin în totalul investițiilor nete, ponderii surselor proprii în totalul investițiilor nete și ponderii altor surse în totalul investițiilor nete efectuate în România

Figura nr. 6

Sursa: conceptualizare proprie, date preluate de la Institut Național de Statistică

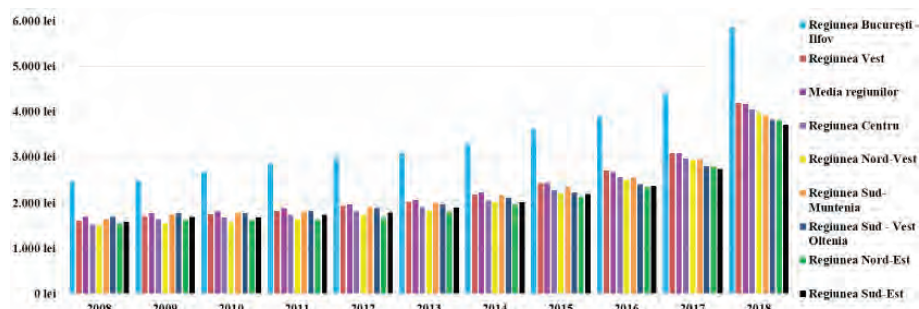
Determinarea ponderii capitalului străin în totalul investițiilor efectuate în România în perioada 2000 – 2017 (obiectivul specific nr. 7 al cercetării) a fost efectuată tot cu ajutor datelor. Datele preluate de la Institutul Național de Statistică infirmă ipoteza formulată, conform căreia ponderea capitalului străin în totalul investițiilor nete efectuate în România este aproape egală din punct de vedere procentual cu ponderea surselor proprii în totalul surselor de finanțare în perioada 2000 – 2017. Există o diferență semnificativă între cele două ponderi, deoarece, în medie, în perioada 2000-2017, ponderea capitalului străin în totalul investițiilor nete efectuate în România este cu 69,85% mai mică decât ponderea surselor proprii în totalul surselor de finanțare, în condițiile în care dinamica ultimului indicator menționat este mică în medie: 0,3%.

Ponderea capitalului străin în totalul investițiilor nete efectuate în România în anul 2015 înregistrează o valoare maximă: 5% (49.340 milioane lei), dar scade la 1,1% (10.101 milioane lei) în anul 2014 și la 0,6% (5.153 milioane lei) în anul 2017. Aceste valori sunt mici față de potențialul României în toate domeniile de activitate. Atragerea de capital străin în investițiile nete este un aspect des considerat în strategiile de dezvoltare regionale ca fiind dezirabil. De asemenea, efectuarea de investiții nete din capital străin reprezintă o formă de manifestare a globalizării pe teritoriul României.

Ultimul obiectiv specific al cercetării presupune determinarea evoluțiilor și relațiilor dintre numărul sosirilor turiștilor străini în regiunile de dezvoltare ale României și câștigurile salariale medii brute al populației (pe regiuni de dezvoltare). Una dintre limitele acestei cercetări este faptul că, în cazul de față, analiza se efectuează la nivel de regiune și nu la nivel de județ, iar discrepanțele dintre județele unei singure regiuni pot să fie mai mari decât discrepanțele dintre regiunile de dezvoltare ale României.

Câștigul salarial nominal mediu brut lunar pe regiuni de dezvoltare

Figura nr. 7

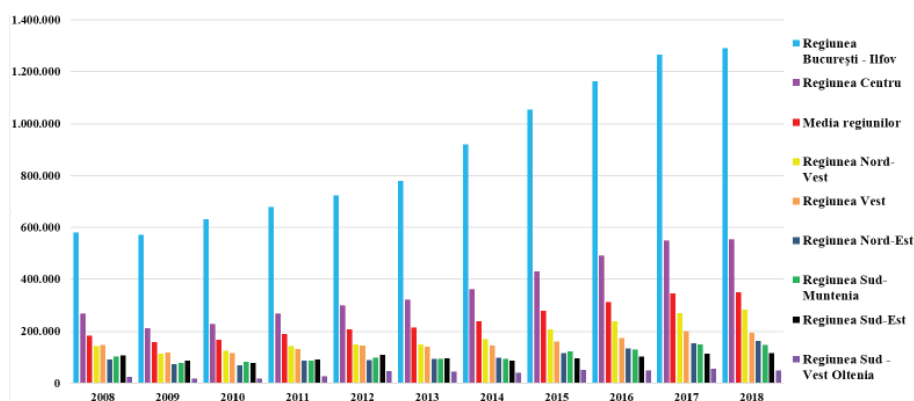

Sursa: conceptualizare proprie, date preluate de la Institut Național de Statistică

Regiunea București – Ilfov înregistrează cele mai mari valori ale câștigului salarial nominal mediu brut dintre toate regiunile de dezvoltare ale României, punctul maxim fiind atins în anul 2018 când valoarea acestui indicator a fost de 5.884 de lei, cu 1.712 lei (41,03%) mai mult decât media la nivelul tuturor regiunilor de dezvoltare și de 1,58 ori mai mult decât câștigul mediu nominal brut înregistrat în regiunea în care acest indicator înregistrează cea mai mică valoare, respectiv regiunea Sud – Est (3.719 lei).

Numărul de sosiri ale turiștilor străini în structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică pe regiuni de dezvoltare

Figura nr. 7

Sursa: conceptualizare proprie, date preluate de la Institut Național de Statistică

De asemenea, tot regiunea București – Ilfov, cea mai dezvoltată dintre cele 8 regiuni ale României, se situează pe primul loc în topul numărului de sosiri ale turiștilor străini în structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică. În anul 2018, celelalte 7 regiuni înregistrat, în total, un număr de 1.506.032 sosiri, cu doar 215.442 (16,69%) mai multe decât cele înregistrate în regiunea București – Ilfov.

Referitor la ultima ipoteză specifică formulată este validată. Conform acesteia, în regiunile dezvoltate ale României (unde salariul mediu este peste media României) și regiunile cu specific turistic se înregistrează un număr mai mare al sosirilor turiștilor decât în zonele slab dezvoltate. Principalele considerente care stau la baza acestei decizii sunt următoarele:

- ▶ În regiunea București – Ilfov se înregistrează cel mai mare nivel al câștigului salarial mediu brut în perioada 2008 – 2018, perioadă în care se înregistrează, de asemenea, și cel mai mare număr al sosirilor turiștilor străini în structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică.

-
- Regiunea Centru înregistrează al doilea cel mai mare număr de sosiri ale turiștilor străini în structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică (552.545 sosiri în anul 2018) – fapt datorat de potențialul turistic pe care această regiune reușește să îl valorifice, în condițiile în care câștigul nominal mediu brut înregistrat în această regiune se situează în jurul mediei celor 8 regiuni de dezvoltare (4.047 lei, cu 125 de lei mai puțin decât media regiunilor de dezvoltare).

Regiunea Sud – Vest Oltenia este regiunea cea mai puțin atractivă pentru turiștii străini, deoarece, în anul 2018, numărul de sosiri ale turiștilor străini în structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică (48.143) este de 7,26 de ori mai mic decât media sosirilor de turiști străini în regiunile de dezvoltare ale României. De asemenea, tot această regiune se situează pe antepenultimul loc în ceea ce privește câștigurile salariale nominale brute. Valoarea acestui indicator este cu 218 lei mai mică decât media înregistrată la nivelul tuturor celor 8 regiuni de dezvoltare din România, respectiv cu 5,69 puncte procentuale mai mică față de medie. Referitor la dinamica acestor indicatori – este important de menționat faptul că anul 2018 marchează cele mai mari schimbări în dinamica indicatorului *câștiguri salariale nominale brute* (la media regiunilor de dezvoltare, dinamică este de 35,15%, față de anul 2017 – situație favorabilă) și o scădere a dinamicii indicatorului *numărul de de sosiri ale turiștilor străini în structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică* – situație nefavorabilă României (făcând referire la media celor opt regiuni de dezvoltare; de la 11,90% la 1,32% - în cazul raportării 2017 la 2016, respectiv în cazul raportării 2018 la 2017).

4. CONCLUZII

Globalizarea reprezintă un fenomen amplu și continuu al lumii moderne, caracterizat prin frontiere deschise, schimbări permanente și libertate de circulație a mărfurilor, serviciilor, capitalului și oamenilor. Aceasta a distrus bariere economice, sociale, tehnologice. În perspectiva accentuării fenomenului de globalizare și a existenței disparităților persistente între regiuni, obiectivele politicii de coeziune din statele membre Uniunii Europene prevăd utilizarea eficientă a resurselor pentru a crește nivelul de trai al tuturor cetățenilor și pentru a diminua dezechilibrele de dezvoltare regională (Rentkova și Panevski, 2017). Dezvoltarea regională echilibrată este una dintre prioritățile oricărei țări și presupune un proces complex de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor prin aplicarea unor politici de uniformizare relativă între nivelurile de dezvoltare socio-economică a diferitelor zone, respectând gestionarea durabilă a resurselor naturale și protecția capitalului natural (Stanickova, 2014).

Principalul obiectiv al acestei cercetări, acela de a cuantifica impactul globalizării asupra dezvoltării regionale în cazul României, din perspectiva mai multor indicatori ce sunt specifici ambelor domenii a fost îndeplinit prin divizarea obiectivului general al cercetării în opt obiective specifice, pentru care au fost formulate ipoteze, conform tabelului nr. 3.

Relația dintre obiectivele specifice, ipotezele formulate și rezoluția acestora. Observații

Tabelul nr. 3

Obiectiv specific	Ipoteză specifică	Validare / Respingere	Observații
O1	Dacă produsul intern brut nominal crește de la o perioadă la cealaltă constant, atunci va crește numărul imigranților definity în România	Ipoteză validată	54% reprezintă procentul în care numărul imigranților definity în România (indicator de efect al globalizării) este explicat de către produsul intern brut nominal (indicator de efect al implementării politicilor de dezvoltare regională)
O2	Există o corelație semnificativă între produsul intern brut nominal și diferența dintre numărul imigranților definity și numărul emigranților definity în perioada 1992-2018		
O3	Majoritatea imigranților definity în România provin din țări vecine, mai slab dezvoltate decât România. Majoritatea emigranților definity din țara amintită anterior aleg țări în care disparitățile teritoriale sunt mai mici decât în cazul România și nivelul de trai al populației este mai mare	Ipoteză validată	Moldova, o țară subdezvoltată în raport cu România, se află în topul țărilor de proveniență a imigranților. Germania, o țară mai bine dezvoltată decât România, se află în topul țărilor de destinație a emigranților.
O4	Există o corelație între distribuția emigranților în blocul comunitar și indicatorii ce exprimă rezultatul aplicării politicilor de dezvoltare regională	Ipoteză validată	Există o corelație de 68,01% între distribuția imigranților și procentul populației drastic defavorizate material din totalul populației drastic defavorizate la nivelul Uniunii Europene
O5	Acordarea unei importanțe sporite cercetării-dezvoltării-inovării prin acordarea unui procent decent din produsul intern brut al unei țări acestui domeniu determină rezultate pozitive asupra indicatori de rezultat al politicilor de dezvoltare	Ipoteză validată	Creșterea procentului din produsul intern brut alocat cercetării-dezvoltării-inovării poate să determine produsul intern brut nominal (exemplu: Coreea de Sud)
O6	Există o corelație stabilă între dinamica investițiilor nete în România și dinamica productivității medii a muncii	Ipoteză validată	Există o corelație puternică între indicatorii menționați (78,28%).

Obiectiv specific	Ipoteză specifică	Validare / Respingere	Observații
O7	Ponderea capitalului străin în totalul investițiilor efectuate în România este aproape egală din punct de vedere procentual cu ponderea surselor proprii în totalul surselor de finanțare în perioada 2000 - 2017	Ipoteză respinsă	Există o diferență semnificativă între cele două ponderi, deoarece, în medie, în perioada 2000-2017, ponderea capitalului străin în totalul investițiilor nete efectuate în România este cu 69,85% mai mică decât ponderea surselor proprii în totalul surselor de finanțare.
O8	În regiunile dezvoltate ale României (unde salariul mediu este peste media României) și regiunile cu specific turistic se înregistrează un număr mai mare al sosirilor turiștilor decât în zonele slab dezvoltate	Ipoteză validată	În regiunea București – Ilfov se înregistrează cel mai mare nivel al câștigului salarial mediu brut în perioada 2008 – 2018, perioadă în care se înregistrează, de asemenea, și cel mai mare număr al sosirilor turiștilor străini în structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică.

Sursa: conceptualizare proprie

Limitele cercetării de față includ numărul relativ mic de indicatori specifici analizați, în contextul în care globalizarea și dezvoltarea regională sunt mecanisme foarte complexe, cu ramificații în mult mai multe domenii decât cele abordate în cadrul acestei cercetări.

Bibliografie

1. Dan, M.C. (2011). *Competitiveness, Regional Development and Clusters in the Romanian Context*. In: *Proceedings of the 6th International Conference on Business Excellence*. pp.165–168.
2. Gheorghită, M. and Pătărlăgeanu, S.R. (2006). *Econometrie*. Editura ASE.
3. Harumova, A. (2016). *The Development of Unemployment in Slovakia in the Conditions of Globalization*. In: *Globalization and Its Socio-Economic Consequences*. pp.611–619.
4. Jordan, M. and Chilian, M.N. (2014). *The sectoral structures in Romania, its regions and the EU countries - key features of economic and social cohesion*. In: *Procedia Economics and Finance*.
5. Istudor, N. (2006). *Dezvoltarea rurală și regională a României în perspectiva integrării în Uniunea Europeană*. Editura ASE.
6. Jindrichovska, I. (2011). *Globalisation, Competition and Innovation-Recent Development*.

-
7. Molle, W. (2002). *Globalization, regionalism and labour markets: Should we recast the foundations of the EU regime in matters of regional (rural and urban) development?* In: *Regional Studies*. pp.161–172.
 8. Rentkova, K. and Panevski, D. (2017). *Analysis of Foreign Direct Investment as a Tool of Regional Development*. In: *Economic and Social Development*. pp.326–334.
 9. Scott, A.J. and Storper, M. (2010). *Regions, globalization, development*. In: *Regional Studies*. pp.579–593.
 10. Stanickova, M. (2014). *Competitiveness Factors in Regional Growth: the Case of Central and Eastern European Countries*. In: *Proceedings of the 2nd International Conference on European Integration 2014*. pp.634–643.
 11. Talmaciu, M. (2012). *Considerations regarding the development of Romanian regional economies through innovation and entrepreneurship*. In: *Procedia Economics and Finance*.
 12. Workie, M.T. (2006). *The process of globalization and growth disparities across world's regional economies*. In: *Ekonomicky Casopis*. pp.18–35.